

Nr 282.

Av herr **Skantzé m. fl.**, om anslag till anordnande i lantbruksstyrelsens regi av försök med gödsling av salta fiskevatten.

Då tyskt flyg och tyska ubåtar under det senaste världskriget sökte hindra all tillförsel till England över haven, medförde detta ett starkt avbräck för bl. a. Englands livsmedelsförsörjning. Förutom att brist därigenom uppstod på importerade vegetabilier m. m. lamslogs så gott som fullständigt allt engelskt storsjöfiske. För att råda bot på fiskbristen satte man i gång en betydelsefull forskningsverksamhet på fiskets område. Man började försök med gödsling av fiskevatten.

Framstående vetenskapsmän togo initiativet till experimenten och erhöilo hela tiden betydelsefullt stöd av den stora kemiska industrisammanslutningen Imperial Chemical Industries. Tanken bakom dessa experiment var den, att liksom människans alla livsmedel med undantag av fisken numera erhållas genom planmässig och kontrollerad odling enligt metoder, som ökat avkastningen oerhört, så borde man genom tillämpning av metoder, analoga med jordbrukets, kunna öka tillgången av matfisk.

Sedan länge är ju känt, att fiskarnas tillväxt och antal är beroende av en invecklad näringsämneskedja, vars första och viktigaste länk är plankton, ett kollektivt namn på i vattnet fritt svävande myriader av mikroskopiska växter och djur. På plankton leva mindre vattendjur, såsom vattenloppor, småkrabbor och fiskar på larvstadiet, vilka i sin tur utgöra föda för flundror, sill, makrill, torsk m. m. Därigenom har konstaterats, att tillgången på plankton utgör förutsättningen för fiskbeståndet. Det har vidare fastslagits, att växlingarna i förekomsten av fisk till stor del kunna förklaras genom växlingarna i planktontillgången. Vintertid är förekomsten av plankton ringa på grund av för litet sol och för låg temperatur i vattnet, under våren ökas den snabbt för att gå tillbaka under sommaren och återigen ökas under hösten. Tillbakagången under sommaren — vilken i sin tur påverkar fiskarnas antal och hejdar deras tillväxt — förefaller till en början oförklarlig, då den egentligen skulle ha motverkats av den ökade vattentemperaturen och solmängden, men har konstaterats sammanhänga med det då inträffade försvinnandet ur havsvattnet av tvenne ämnen, kväve och fosfor, vilka äro nödvändiga beståndsdelar i växtfödan.

Genom att under sommaren förse vattnet med dessa beståndsdelar, varpå riklig och billig tillgång finnes i form av natriumnitrat och superfosfat, borde man så att säga medelst gödsling av vattnet på samma sätt som av

jorden kunna åstadkomma en ökning av plankton under denna tid och därmed ökad tillgång på matfisk och förbättrad tillväxt därav.

Försöken därmed påbörjades 1942 i Skottland. En havsvik, som genom en smal kanal stod i förbindelse med en annan vik, dämades upp, och gödningsämnen spreds över sjöns yta från en motorbåt. Fiskeförhållandena i den närbelägna viken fingo tjäna såsom jämförelsematerial. Samtidigt därmed utsläpptes unga märkta rödspättor och andra flundror i den avstängda viken, varjämte antalet plankton per kubikmillimeter i vattnet räknades. Efter en månad skedde ny planktonräkning, varvid en ökning av 500 procent konstaterades. I den närbelägna viken däremot var planktonförekomsten densamma som tidigare. Påföljande somrar fortsattes experimenten.

Resultatet därav blev helt enkelt storartat. På två år ökade de märkta flundrorerna i den avstängda viken dubbelt så mycket i längd och tjugufem gånger så mycket i vikt som flundrorerna i den närbelägna ögödslade havsviken. Det visade sig också, att fisk av detta slag i gödslat vatten uppnådde för marknaden lämplig storlek på tre år i stället för på sex år i annat vatten. Genom att i öppna havsområden använda gödning tonvis i stället för kilovis uppnå vetenskapsmännen nu motsvarande resultat i form av väldiga öknings i fiskarnas antal och vikt.

Även i Norge ha experiment utförts i samma syfte med liknande framgång.

Dessa resultat visa, att genom användande av dessa vanliga och förhållandevis billiga gödningsämnen kunna rikt och pålitligt givande fiskevatten skapas i alla länder med skapliga strandfiskeområden och havsvikar.

I Sverige torde dylika experiment hittills endast hava skett i mycket liten omfattning och då endast i sötvattensdammar. Det synes därför väl motiverat, att sådana försök även här igångsättas i större skala och i saltvatten. Värdet av en ökad tillgång på matfisk för såväl vår inhemska livsmedelsförsörjning som våra exportmöjligheter torde knappast kunna överskattas.

Med anledning därav föreslås,

att riksdagen måtte för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor till lantbruksstyrelsen för anordnande i dess regi av försök med gödning av salta fiskevatten.

Stockholm den 23 januari 1946.

L. O. Skantze.

Ernst V. Staxäng.

Per Jonsson
i Malmgrava.

E. Thorell.

Märta Boman.

James I. A. Dickson.

Gust. Nilsson
i Göingegården.

Gust. Svedman.

Stig Janson
i Frändesta.

Arvid Karlsson
i Granebo.